

Л. ТИМОШЕНКО, І. ВІНКОВСЬКА*Національний університет Одеська політехніка***СТРАТАГЕМИ СУНЬ-ЦЗИ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ**

Вступ. Сучасні військові конфлікти нерозривно пов'язані з інформаційно-психологічними операціями.

Інформаційна війна - це феномен сучасного світу, що набув особливої актуальності у зв'язку з розвитком цифрових технологій та глобальних комунікаційних мереж. Сьогодні інформація стала надпотужним ресурсом, здатним змінювати поведінку суспільства, впливати на політику, економіку та навіть визначати результати військових конфліктів.

Інформаційна війна російської федерації проти України триває від моменту проголошення її незалежності, посилившись у період військової агресії з 2014 року, та досягнула піку сьогодні, під час повномасштабного вторгнення.

Мета: Дослідження Трактату про військове мистецтво Сунь-Цзи щодо його застосування у сучасній інформаційній війні під час агресії росії проти України.

1. Основи та форми інформаційної війни

Інформаційна війна, за визначенням, є комплексним впливом на інформаційний простір супротивника з метою створення умов для ведення бойових дій або змушення до відмови від цілей супротивника [1].

Основні методи інформаційної війни: перекручення інформаційних потоків, блокування прийняття рішень супротивником тощо. Інформаційні війни можуть бути стратегічними (де об'єкт вторинний щодо інформації) або стандартними (де інформація є аналогом об'єкта).

Основними формами інформаційних воєн є дезінформація, мовні війни, зміна колективної свідомості, використання м'якої сили, поширення чуток, атаки на національні цінності, терор та кібератаки. При цьому сьогодні посилюється значущість та масштабність кібервоєн.

Мета будь-якої інформаційної війни - впливати на свідомість особи супротивника та суспільства супротивника загалом, зокрема, через маніпуляцію політичними та національними цінностями [2].

2. Аналіз Трактату про військове мистецтво. Стратегіями Сунь-Цзи

Давньокитайський полководець Сунь-Цзи у своєму Трактаті про військове мистецтво ще в IV столітті до н.е. підкреслював важливість перемоги без бою, використовуючи психологічний вплив та дезінформацію.

Трактат містить тринадцять розділів, у кожному з яких Сунь-Цзи розглядає різні аспекти ведення війни: від планування, побудови стратегії і тактики до управління військом та морального стану воїнів. Основна мета війни, за Сунь-Цзи, - це підкорити супротивника без фізичного зіткнення.

Сунь-Цзи наголошував, що війна - це шлях обману, і виграє той, хто зуміє зруйнувати плани супротивника, послабити його союзників і тільки потім використовувати військові сили, тобто застосувати стратегемність мислення. [3].

Стратагеми - це набір військових та політичних хитрощів, тактичних прийомів і стратегічних маневрів, які використовуються для досягнення перемоги з мінімальними втратами. У Трактаті про військове мистецтво Сунь-Цзи пропонує 36 стратагем, які є основою для розуміння військового мистецтва. Ці стратагеми охоплюють принципи введення противника в оману, використання вигідної позиції, маніпуляцій та інших тактик, що дозволяють здобути перевагу над супротивником.

3. Застосування стратагем Сунь-Цзи в сучасній інформаційній війні

Сучасні гібридні війни, зокрема, і російсько-українську війну, пропонуємо проаналізувати через призму стратагем Сунь-Цзи. Адже усі сучасні інформаційні війни можна розглядати як гібридні, де основна роль відведена інформаційним маніпуляціям та кібератакам, а не класичним воєнним діям.

Деякі розглянуті в Трактаті стратагеми, як, наприклад, збити бучу на сході, щоб ударити на заході, виявилися актуальними під час агресії росії в Україні, зокрема у контексті подій на Донбасі та в Криму.

Використання методів і засобів інформаційних воєн, описаних Сунь-Цзи, недостатньо оцінене сучасними аналітиками. Теорію Сунь-Цзи забули внаслідок домінування доктрини Карла Клаузевіца з акцентом на фізичному знищенні противника, що призвело до кровопролитних світових воєн.

Росія на жаль використовує різноманітні інформаційні методи, зокрема маніпуляцію та пропаганду, для виправдання своїх агресивних дій щодо України [4]. Тому одним із напрямів для перемоги у інформаційній війні за інформаційний простір України є ретельне та глибоке дослідження стратагем Трактату Сунь-Цзи, їх застосування в реальних обставинах, розвиток стратагемного мислення та побудова на його основі стратегії перемоги та тактичного плану боротьби за неї.

Висновок. Проведений аналіз дозволяє зробити висновки, що китайські стратагеми Сунь-Цзи залишаються актуальними у контексті сучасних гібридних конфліктів, зокрема в умовах повномасштабної агресії росії проти України.

Для ефективної протидії росії військові аналітики України повинні розвивати стратагемне мислення та створювати нові механізми захисту інформаційного та кіберпростору.

Перелік використаних джерел.

1. Богуш, В.М. Інформаційна безпека держави: навч. посібник / В.М. Богуш, О.К. Юдін. - К.: МК-Прес, 2005. - 432 с.
2. Горбулін В.П. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання: монографія / В.П. Горбулін, О.Г. Додонов, Д.В. Ланде. - К.: Інтертехнологія, 2009. - 164 с.
3. Лесняк С. Сунь-Дзи. Мистецтво Війни / Сергій Лесняк. - Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. - 108 с.
4. Грицюк В. Війна Російської Федерації проти України: воєнний, міжнародно-правовий, геополітичний та економічний виміри. Український історичний журнал / В. Грицюк, О. Лисенко. - 2023. - 33 с.